

HEINÄVEDEN KUNNAN LAUSUNTO

Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2045

osallistumis- ja arviointisuunnitelma, kaavan lähtökohdat ja tavoitteet

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Heinäveden kunta kiittää mahdollisuudesta lausua maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Kunta pitää hyvänä, että osallistumis- ja arviointisuunnitelman tueksi on laadittu ja alustavasti tunnistettu erillisessä asiakirjassa kaavan lähtökohdat ja tavoitteet sekä maakuntakaavan valmistelulle on esitetty osallistumis-, vuorovaikutus- ja vaikutusten arviointikehikko.

Heinäveden kunta katsoo, että kuntien vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseksi jokaisella kunnalla tulee olla mahdollisuus osallistua valmisteluvaiheen keskeisiin keskusteluihin ennen luonnosratkaisujen muodostumista. Kuntien näkemykset tulee käsitellä systemaattisesti osana kaavaratkaisujen valmistelua ennen lausuntovaiheita. Asia korostuu, kun huomioidaan maakuntakaavan rooli strategisen suunnittelun välineenä ja kaavan pitkälle tulevaisuuteen sijoittuva aikajänne.

Heinäveden osalta kaavatyössä ja kaavan aikaisessa osallistamisessa tulisi huomioida erityisesti Heinäveden asema Saimaan vesistöalueen kuntana, matkailu- ja vapaa-ajanasumisen profiili sekä sen kehittyminen tulevaisuudessa. Kunnan alueella sijaitsevat maakunnalliset ja valtakunnalliset erityispiirteet, kuten luostarit, koskijaksot, valtakunnallisesti arvokas reitistö, maakuntarajat ylittävät yhteydet sekä monipaikkainen asuminen.

Vaikutusten arvioinnissa tulee tarkastella kuntien alueelle sijoittuvien investointien toteuttamisedellytyksiä, matkailuelinkeinoja, vapaa-ajanasumista, energiantensiivisten investointien sijoittumisedellytyksiä ja kuntataloudellisia vaikutuksia, huomioiden vallalla olevat globaalit teemat sekä arvioida potentiaali myös tulevaisuuden kehityksen osalta.

Heinäveden kunta esittää, että maakuntaliitto järjestää valmistelun aikana erilliset kuntaneuvottelut luonnosvaiheessa ja ennen kaavaehdotuksen laatimista vuorovaikutuksen ja osallistumismahdollisuuksien turvaamiseksi.

Kaavan laadinnan lähtökohdat ja tavoitteet

Heinäveden kunta pitää maakuntakaavan tavoitteita perusteltuina ja korostaa tasapainoista aluekehitystä, saavutettavuutta, matkailua, monipaikkaisuutta ja elinvoimaa. Kunta pitää tärkeänä, että maakuntakaava 2045 laaditaan strategisena, ajantasaisena ja erityisesti tulevaisuuteen suuntaavana kokonaisuutena, joka vahvistaa koko maakunnan elinvoimaa, saavutettavuutta ja kilpailukykyä. Kunta pitää lähtökohtaisesti luonnoksessa esitettyjä yleisiä tavoitteita perusteltuina ja kannatettavina. Erityisen tärkeää on, että maakuntakaavassa huomioidaan maakunnan eri osien omat vahvuudet ja kehittämismahdollisuudet sekä kuntien erilaiset lähtökohdat.

Kunta korostaa, että maakuntakaavan jatkovalmistelussa tulee tunnistaa Heinäveden asema Saimaan vesistöalueen, matkailun, luontoympäristön, kulttuuriympäristöjen, vesiliikenteen sekä Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon ja Etelä-Savon rajapinnan kuntana. Kunnan näkökulmasta maakuntakaavan tulee tukea sekä vakituiseen että vapaa-ajan asumisen kasvua, matkailuelinkeinojen kehittämistä ja monipaikkaisuutta.

Aluerakenne

Maakuntakaavan aluerakenteessa tulee tunnistaa kuntakeskusten lisäksi matkailu- ja vapaa-ajan asumisen merkitys monipaikkaisen asumisen näkökulmasta, vaikutukset palveluverkkoon ja elinkeinoihin. Luonnoksessa esille nostettu tavoite monipaikkaisen elämisen, yrittämisen ja työnteon huomioimisesta on Heinäveden kannalta erittäin merkittävä. Kunta katsoo, että kaavan pitkä ajallinen vaikutus huomioiden, maakuntakaavan tulee olla aluerakenteen kehittymistä monipuolisesti tukeva. Kaavatyössä tulee katsoa rohkeasti tulevaisuuteen ja etsiä ja osoittaa nimenomaisesti tulevaisuuden tarpeiden ja kehityksen suuntaviivoja, joiden osalta maakunnallista potentiaalia ei ole vielä tunnistettu.

Liikenne

Heinäveden kunta pitää välttämättömänä, että maakuntakaavassa vahvistetaan maakunnan länsiosien saavutettavuutta ja monipaikkaisuuden edellytyksiä liikenteellisestä näkökulmasta.

Huomiota tulee kiinnittää valtatie 23:n kehittämiseen osana Itä-Suomen poikittaisyhteyksiä, Joensuu-Varkaus-Pieksämäki-ratayhteyksikäytävän kehitys ja merkitys maakuntarajat ylittävänä ratayhteytenä, sisävesiliikenteen toimintaedellytysten turvaaminen sekä nopeat ja toimintavarmat tietoliikenneyhteydet koko kunnan alueella ovat liikenteellisesti keskiössä. Laadittavissa selvityksissä huomiota tulee kiinnittää myös tulevaisuuden liikkumistarpeisiin ja liikenteen sähköistymiseen sekä alemman tieverkon merkitykseen monipaikkaisuudessa ja huoltovarmuudessa.

Kunta pitää erittäin myönteisenä, että luonnoksessa on tunnistettu valtatie 23:n sekä Joensuu-Varkaus-ratayhteyden merkitys ja niiden tarkastelutarve osana länsi- ja eteläsuuntaista yhteyskokonaisuutta. Tämä kehittämiskokonaisuus on Heinäveden saavutettavuuden kannalta keskeinen.

Luonnonsuojelu

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on yksi kaavatyön tärkeitä tavoitteita. Kunnan näkemyksen mukaan maakuntakaavan tulee kuitenkin mahdollistaa myös kuntien elinvoiman, matkailun, teollisten investointien ja muun elinkeinotoiminnan kehittäminen, yhteensovittaen se luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Kaavatyön tavoitteet eivät saa olla alueellisesti ristiriidassa ja toisiaan poissulkevia.

Kunta korostaa, että:

- mahdollisten uusien suojeluvarausten tulee perustua ajantasaisiin selvityksiin ja maanomistajien oikeusturvan huomioon ottamiseen,
- luonnon monimuotoisuuden ydinalueita koskevien ratkaisujen tulee olla riittävän yleispiirteisiä maakuntakaavan ohjaustaso huomioon ottaen,
- suojeluratkaisujen vaikutukset kuntien maankäytön kehittämismahdollisuuksiin on arvioitava huolellisesti.

Saimaannorpan elinympäristöihin liittyvien tavoitteiden osalta tulee varmistaa, että matkailun, virkistys- ja elinkeinojen toimintaedellytykset voidaan yhteensovittaa luonnonsuojelun kanssa.

Kulttuuriympäristö, maisemat, virkistys ja matkailu

Kulttuuriympäristön ja maisemien osalta kaavan lähtökodissa on mainittu, että osa-aluetta koskevat selvitykset ovat pääosin ajan tasalla. Heinäveden kunta näkee kuitenkin tarpeellisena, että myös kulttuuriympäristön ja maisemien osalta tunnistetaan toimintaympäristön muutokset ja muutospaineet tulevaisuudessa kaavan aikajänteen mukaisesti. Kuten edellä mainittu, tavoitteet eivät saa olla toisiaan poissulkevia vaan tulevaisuuteen katsovia. Maisemien ja kulttuuriympäristön osalta olisi tarpeellista arvioida, kuinka ne kehittyvät ja kestävät tulevaisuuden maankäyttötarpeita esimerkiksi energiamurroksen ja tulevaisuuden teollisen toiminnan osalta.

Heinäveden kunta pitää erittäin tärkeänä, että maakuntakaavatyön yhteydessä laadittavassa selvityksessä maakunnan reuna-alueiden ja Heinäveden asema maakunnan sisäisessä ja maakuntarajat ylittävässä matkailuverkostossa arvioidaan kattavasti. Kunta pitää hyvänä, että luonnoksessa on tunnistettu tarve päivittää selvitykset ajantasaisiksi, mutta korostaa, että myös matkailun ja virkistys- osalta on katsottava tulevaisuuteen ja pyrittävä tunnistamaan alueellinen ja maakunnallinen potentiaali ja kehitys.

Matkailun kehittämisessä tulee vahvistaa luonnoksessa esitetyllä tavalla maakuntarajat ylittävää yhteistyötä ja huomioida Heinäveden kunnan rooli maakuntien rajalla.

Energiainfra

Heinäveden kunta pitää energiainfran kehittämistä maakunnan kilpailukyvyn kannalta strategisesti erittäin merkittävänä kokonaisuutena. Pohjois-Karjalan liittäminen vahvemmin 400 kV:n kantaverkkoon tulee nähdä koko maakunnan tulevaisuuden kasvua mahdollistavana edunvalvontakysymyksenä. 400 kV:n verkko mahdollistaa energiantensiivisten investointien sijoittumisen maakuntaan. Maakuntakaavassa tulee tunnistaa nämä mahdollisuudet ja varautua tarvittaviin alue- ja yhteysvarauksiin siten, että investointeja voidaan sijoittaa koko maakunnan alueelle myös Joensuun kaupunkiseudun ulkopuolelle. Painoarvoa tulee antaa vireillä olevien hankkeiden ja investointien lisäksi myös tunnistamattomien mahdollisuuksien tutkimiselle pitkälle tulevaisuuteen.

Heinävedellä 5.10.2026

Heinäveden kunnanhallitus